

નમો નમો નિમ્મલદંસણસ્સ
બાલ બ્રહ્મચારી શ્રી નેમિનાથાય નમઃ
પૂજ્ય આનન્દ-ક્ષમા-લલિત-સુશીલ-સુધર્મસાગર-ગુરુભ્યો નમઃ

આગમ- ૩૧

ગણિવિદ્યા

આગમસૂત્ર ગુજરાતી ભાવાનુવાદ

અનુવાદક અને સંપાદક

આગમ દિવાકર મુનિદીપરત્નસાગરજી

[M.Com. M.Ed. Ph.D. શ્રુત મહર્ષિ]

આગમ ગુજરાતી અનુવાદ શ્રેણી પુષ્પ-૩૧

નમો નમો નિમ્મલદંસણસ્સ

બાલ બ્રહ્મચારી શ્રી નેમિનાથાય નમઃ

પૂજ્ય આનન્દ-ક્ષમા-લલિત-સુશીલ-સુધર્મસાગર-ગુરુભ્યો નમઃ

(૩૧)

ગણિવિદ્યા

આગમસૂત્ર ગુજરાતી ભાવાનુવાદ

પ્રકાશન તારીખ ૩૦/૦૩/૨૦૨૦

સોમવાર

તિથી- ૨૦૭૬, ચૈત્ર સુદ-૬

અનુવાદક અને સંપાદક

આગમ દિવાકર મુનિ દીપરત્નસાગરજી

[M.Com. M.Ed. Ph.D. શ્રુત મહર્ષિ]

∞∞: સંપર્ક :∞∞

જૈનમુનિ ડૉ. દીપરત્નસાગર [M.Com., M.Ed., Ph.D., શ્રુતમહર્ષિ]

Email: - jainmunideepratnasagar@gmail.com Mob

Mobile: - 09825967397

Web address:- (1) www.jainelibrary.org,

(2) Deepratnasagar.in

—: ટાઇપ સેટિંગ :—

આસુતોષ પ્રિન્ટર્સ, 09925146223

—: પ્રિન્ટર્સ :—

નવપ્રભાત પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ 09825598855

૪૫ આગમ વર્ગીકરણ					
ક્રમ	આગમનું નામ	સૂત્ર	ક્રમ	આગમનું નામ	સૂત્ર
૦૧	આચાર	અંગસૂત્ર-૧	૨૫	આતુરપ્રત્યાખ્યાન	પયન્નાસૂત્ર-૨
૦૨	સૂત્રકૃત્	અંગસૂત્ર-૨	૨૬	મહાપ્રત્યાખ્યાન	પયન્નાસૂત્ર-૩
૦૩	સ્થાન	અંગસૂત્ર-૩	૨૭	ભક્તપરિજ્ઞા	પયન્નાસૂત્ર-૪
૦૪	સમવાય	અંગસૂત્ર-૪	૨૮	તંદુલવૈચારિક	પયન્નાસૂત્ર-૫
૦૫	ભગવતી	અંગસૂત્ર-૫	૨૯	સંસ્તારક	પયન્નાસૂત્ર-૬
૦૬	જ્ઞાતાધર્મકથા	અંગસૂત્ર-૬	૩૦.૧	ગચ્છાચાર	પયન્નાસૂત્ર-૭
૦૭	ઉપાસકદશા	અંગસૂત્ર-૭	૩૦.૨	ચન્દ્રવેધ્યક	પયન્નાસૂત્ર-૭
૦૮	અંતકૃત્ દશા	અંગસૂત્ર-૮	૩૧	ગણિવિદ્યા	પયન્નાસૂત્ર-૮
૦૯	અનુત્તરોપપાતિકદશા	અંગસૂત્ર-૯	૩૨	દેવેન્દ્રસ્તવ	પયન્નાસૂત્ર-૯
૧૦	પ્રશ્નવ્યાકરણદશા	અંગસૂત્ર-૧૦	૩૩	વીરસ્તવ	પયન્નાસૂત્ર-૧૦
૧૧	વિપાકશ્રુત	અંગસૂત્ર-૧૧	૩૪	નિશીથ	છેદસૂત્ર-૧
૧૨	ઔપપાતિક	ઉપાંગસૂત્ર-૧	૩૫	બૃહત્કલ્પ	છેદસૂત્ર-૨
૧૩	રાજપ્રશ્નિય	ઉપાંગસૂત્ર-૨	૩૬	વ્યવહાર	છેદસૂત્ર-૩
૧૪	જીવાજીવાભિગમ	ઉપાંગસૂત્ર-૩	૩૭	દશાશ્રુતસ્કન્ધ	છેદસૂત્ર-૪
૧૫	પ્રજ્ઞાપના	ઉપાંગસૂત્ર-૪	૩૮	જીતકલ્પ	છેદસૂત્ર-૫
૧૬	સૂર્યપ્રજ્ઞપ્તિ	ઉપાંગસૂત્ર-૫	૩૯	મહાનિશીથ	છેદસૂત્ર-૬
૧૭	ચન્દ્રપ્રજ્ઞપ્તિ	ઉપાંગસૂત્ર-૬	૪૦	આવશ્યક	મૂલસૂત્ર-૧
૧૮	જંબૂદ્વીપપ્રજ્ઞપ્તિ	ઉપાંગસૂત્ર-૭	૪૧.૧	ઓઘનિર્યુક્તિ	મૂલસૂત્ર-૨
૧૯	નિરયાવલિકા	ઉપાંગસૂત્ર-૮	૪૧.૨	પિંડનિર્યુક્તિ	મૂલસૂત્ર-૨
૨૦	કલ્પવતંસિકા	ઉપાંગસૂત્ર-૯	૪૨	દશવૈકાલિક	મૂલસૂત્ર-૩
૨૧	પુષ્પિકા	ઉપાંગસૂત્ર-૧૦	૪૩	ઉત્તરાધ્યયન	મૂલસૂત્ર-૪
૨૨	પુષ્પચૂલિકા	ઉપાંગસૂત્ર-૧૧	૪૪	નન્દી	ચૂલિકાસૂત્ર-૧
૨૩	વૃષ્ણિદશા	ઉપાંગસૂત્ર-૧૨	૪૫	અનુયોગદ્વાર	ચૂલિકાસૂત્ર-૨
૨૪	ચતુઃશરણ	પયન્નાસૂત્ર-૧	---	-----	-----

આગમસૂત્ર- ૩૧ ‘ગણિવિદ્યા’

પ્રકીર્ણક સૂત્ર- ૮ ગુજરાતી ભાવાનુવાદ

[illegible]

મુનિ દીપરત્નસાગરજીનું આ પૂર્વેનું સાહિત્ય-સર્જન

આગમસાહિત્ય			આગમસાહિત્ય		
ક્રમ	સાહિત્ય નામ	બુક્કસ	ક્રમ	સાહિત્ય નામ	બુક્કસ
1	મૂલ આગમ સાહિત્ય:-	147	5	આગમ અનુક્રમ સાહિત્ય:-	09
	-1- આગમસુત્તાણિ-મૂલં print	[49]		-1- આગમ વિષયાનુક્રમ- (મૂળ)	02
	-2- આગમસુત્તાણિ-મૂલં Net	[45]		-2- આગમ વિષયાનુક્રમ (સટીકં)	04
	-3- આગમમઝ્જૂષા (મૂલ પ્રત)	[53]		-3- આગમ સૂત્ર-ગાથા અનુક્રમ	03
2	આગમ અનુવાદ સાહિત્ય:-	165	6	આગમ અન્ય સાહિત્ય:-	10
	-1- આગમસૂત્ર ગુજરાતી અનુવાદ	[47]		-1- આગમ કથાનુયોગ	06
	-2- આગમસૂત્ર હિન્દી અનુવાદ Net	[47]		-2- આગમ સંબંધી સાહિત્ય	02
	-3- AagamSootra English Transo	[11]		-3- ઋષિભાષિત સૂત્રાણિ	01
	-4- આગમસૂત્ર સટીક ગુજરાતી અનુવાદ	[48]		-4- આગમિય સૂક્તાવલી	01
	-5- આગમસૂત્ર હિન્દી અનુવાદ print	[12]		આગમ સાહિત્ય- કુલ પુસ્તક	518
3	આગમ વિવેચન સાહિત્ય:-	171		આગમ સિવાયનું અન્ય સાહિત્ય	
	-1- આગમસૂત્ર સટીકં	[46]	1	તત્ત્વાભ્યાસ સાહિત્ય-	13
	-2- આગમ મૂલં એવં વૃત્તિ -1	[51]	2	સૂત્રાભ્યાસ સાહિત્ય-	06
	-3- આગમ મૂલં એવં વૃત્તિ -2	[09]	3	વ્યાકરણ સાહિત્ય-	05
	-4- આગમ ચૂર્ણિ સાહિત્ય	[09]	4	વ્યાખ્યાન સાહિત્ય-	04
	-5- સવૃત્તિક આગમસૂત્રાણિ-1	[40]	5	જિનભક્તિ સાહિત્ય-	09
	-6- સવૃત્તિક આગમસૂત્રાણિ-2	[08]	6	વિધિ સાહિત્ય-	04
	-7- સચૂર્ણિક આગમસુત્તાણિ	[08]	7	આરાધના સાહિત્ય	03
4	આગમ કોષ સાહિત્ય:-	16	8	પરિચય સાહિત્ય-	04
	-1- આગમ સદ્દકોસો	[04]	9	પૂજન સાહિત્ય-	02
	-2- આગમ કહાકોસો	[01]	10	તીર્થંકર સંક્ષિપ્ત દર્શન	25
	-3- આગમ-સાગર-કોષ:	[05]	11	પ્રકીર્ણ સાહિત્ય-	05
	-4- આગમશબ્દાદિસંગ્રહ (પ્રા-સં-ગુ)	[04]	12	દીપરત્નસાગરના લઘુશોધનિબંધ	05
	-5- આગમ બૃહત્ નામ કોષ:	[02]		આગમ સિવાયનું સાહિત્ય કુલ પુસ્તક	85
	1-આગમ સાહિત્ય (કુલ પુસ્તક)		518		
	2-આગમેતર સાહિત્ય (કુલ પુસ્તક)		085		
	દીપરત્નસાગરજીનું કુલ સાહિત્ય		603		

[૩૧] ગણિવિદ્યા
પ્રકીર્ણકસૂત્ર-૮- ગુજરાતી ભાવાનુવાદ

ગાથા-૧

પ્રવચન શાસ્ત્રમાં જે રીતે દેખાડેલ છે, એવું આ જિનભાષિત વચન છે, વિદ્વાનોએ પ્રશંસેલ છે, તેવી ઉત્તમ નવ બલ વિધિની બળાબળ વિધિ હું કહીશ-

ગાથા-૨

આ ઉત્તમ નવ બળ વિધિ આ પ્રમાણે - દિવસ, તિથિ, નક્ષત્ર, કરણ, ગ્રહદિન, મુહૂર્ત, શકુનબળ, લગ્નબળ, નિમિત્તબળ.

ગાથા-૩

ઉભય પક્ષમાં દિવસે હોરા બળવાન છે, રાત્રે તે દુર્બળ છે, બલાબલ વિધિ રાત્રિમાં વિપરીત છે તે જાણવી.

ગાથા-૪ થી ૮

૪. એકમે લાભ નથી, બીજે વિપત્તિ છે, ત્રીજે અર્થ સિદ્ધિ, પાંચમે વિજય આગળ રહે છે,

૫. સાતમામાં ઘણા ગુણ છે, તેમાં શંકા નથી. દશમીએ પ્રસ્થાન કરતા માર્ગ નિષ્કંટક બને છે.

૬. એકાદશીએ આરોગ્યમાં વિઘ્ન રહિતતા અને કલ્યાણને જાણવું. જે અમિત્ર થયા છે, તે તેરસ પછી વશ થાય છે.

૭. ચૌદશ, પૂનમ, આઠમ, નોમ, છટ્ટ, ચોથ, બારસ એ ઉભય પક્ષમાં વર્જવી.

૮. એકમ, પાંચમ, દશમ, પૂર્ણિમા, અગિયારસ આ દિવસે શિષ્ય દીક્ષા કરવી.

ગાથા-૯, ૧૦

૯. તિથિઓ પાંચ- નંદા, ભદ્રા, વિજયા, તુરછા, પૂર્ણા. છ વખત એક મહિનામાં આ એક-એક અનિયત વર્તે છે.

૧૦. નંદા, જયા, પૂર્ણા તિથિમાં શિષ્ય દીક્ષા કરવી, નંદા-ભદ્રામાં વ્રત, પૂર્ણામાં અનશન કરવું.

ગાથા-૧૧ થી ૧૩

૧૧. પુષ્ય, અશ્વિની, મૃગશીર્ષ, રેવતી, હસ્ત, ચિત્રા, અનુરાધા, જ્યેષ્ઠા, મૂળ. નવ નક્ષત્ર ગમન માટે સિદ્ધ છે.

૧૨. મૃગશીર્ષ, મઘા, મૂળ, વિશાખા, અનુરાધા, હસ્ત, ઉત્તરા, રેવતી, અશ્વિની અને શ્રવણ આ નક્ષત્રમાં માર્ગે પ્રસ્થાન અને સ્થાન કરવું પણ આ કાર્ય અવસરે ગ્રહણ કે સંધ્યા હોવા ન જોઈએ.

૧૩. આ રીતે સ્થાન-પ્રસ્થાન કરનારે સદા માર્ગમાં ભોજન, પાન, પુષ્કળ ફળ-ફૂલ પ્રાપ્ત થાય અને જતા પણ ક્ષેમ-કુશળ પામે.

ગાથા-૧૪ થી ૧૭

સંધ્યાગત, રવિગત, વિક્રેર, સગ્રહ, વિલંબી, રાહુગત અને ગ્રહભિન્ન આ સર્વે નક્ષત્રો વર્જવા. (જેની વ્યાખ્યા છે-)

અસ્ત સમયનું નક્ષત્ર તે સંધ્યાગત, જેમાં સૂર્ય રહેલો હોય તે રવિગત નક્ષત્ર. ઊલટું પડતું હોય તે વિક્રેર નક્ષત્ર.

ફૂર ગ્રહ રહેલો હોય તે સગ્રહ નક્ષત્ર. સૂર્ય છોડેલું તે વિલંબી નક્ષત્ર. જેમાં ગ્રહણ થાય તે રાહુગત નક્ષત્ર.

જેની મધ્યમાંથી ગ્રહો પસાર થાય તે ગ્રહભિન્ન નક્ષત્ર કહેવાય.

ગાથા-૧૮ થી ૨૦

આગમસૂત્ર ૩૧, પ્રકીર્ણક-૮ ગણિવિધા

૧૮. સંધ્યાગત નક્ષત્રમાં ઝઘડો થાય છે. વિલંબીનક્ષત્રમાં વિવાદ થાય. વિહર નક્ષત્રમાં સામાનો જય થાય.
૧૯. આદિત્યગત નક્ષત્રમાં પરમ દુઃખ પ્રાપ્ત થાય. સગ્રહ નક્ષત્રમાં નિગ્રહ થાય. રાહુગત નક્ષત્રમાં મરણ થાય.
ગ્રહભિન્ન નક્ષત્રમાં લોહીની ઊલટી થાય.
૨૦. સંધ્યાગત, રાહુગત, આદિત્ય ગત નક્ષત્રો દુર્બળ અને રૂક્ષ છે.
સંધ્યાદિ ચાર અને ગ્રહનક્ષત્રથી વિમુક્ત, બાકીના નક્ષત્રોને તમારે બળવાન જાણવા.

ગાથા-૨૧ થી ૨૮

૨૧. પુષ્ય, હસ્ત, અભિજિત, અશ્વિની, ભરણી - આ નક્ષત્રોમાં પાદપોષગમન અનશન કરવું.
૨૨. શ્રવણ, ઘનિષ્ઠા, પુનર્વસુમાં દીક્ષા ન કરવી.
૨૩. શતભિષા, પુષ્ય, હસ્ત નક્ષત્રમાં વિધારંભ કરવો.
૨૪. મૃગશીર્ષ, આર્દ્રા, પુષ્ય ત્રણે પૂર્વા, મૂળ, આશ્લેષા, હસ્ત, ચિત્રા...
૨૫. આ દશ નક્ષત્રોને જ્ઞાનના વૃદ્ધિકારક નક્ષત્રો કહેલા છે.
૨૬. પુનર્વસુ, પુષ્ય, શ્રવણ, ઘનિષ્ઠા એ ચારમાં લોચકર્મ કરવું.
૨૭, ૨૮. ત્રણ ઉત્તરા અને રોહિણીમાં નવદીક્ષિતને નિષ્ક્રમણ-દીક્ષા, ઉપસ્થાપના - વડી દીક્ષા, ગણિ અને વાચકની અનુજ્ઞા કરવી, ગણસંગ્રહ કરવો, ગણધરની સ્થાપના કરવી તથા અવગ્રહ, વસતિ, સ્થાનમાં સ્થિરતા કરવી.

ગાથા-૨૯, ૩૦

૨૯. પુષ્ય, હસ્ત, અભિજિત, અશ્વિની. આ ચાર નક્ષત્ર કાર્યારંભ માટે સુંદર અને સમર્થ છે.
હવે કયા કાર્યો છે તે જણાવે છે -
૩૦. વિદ્યા ધારણ કરવી, બ્રહ્મયોગ સાધના, સ્વાધ્યાય, અનુજ્ઞા, ઉદ્દેશ અને સમુદ્દેશના કાર્યો કરવા.

ગાથા-૩૧, ૩૨

૩૧. અનુરાધા, રેવતી, ચિત્રા, મૃગશીર્ષ. આ ચાર મૃદુ નક્ષત્રો છે, તે નક્ષત્રોમાં મૃદુ કાર્યો કરવા.
૩૨. ભિક્ષાચરણથી પીડીતને ગ્રહણ ધારણ કરવું.
..... બાળ અને વૃદ્ધો માટે સંગ્રહ-ઉપગ્રહ કરવો.

ગાથા-૩૩, ૩૪

૩૩. આર્દ્રા, આશ્લેષા, જ્યેષ્ઠા અને મૂળ. આ ચાર નક્ષત્રમાં ગુરુપ્રતિમા અને તપકર્મ કરવું.
૩૪. દેવ, મનુષ્ય, તિર્યચના ઉપસર્ગો કહેવા.
..... મૂળ ગુણ - ઉત્તર ગુણની પુષ્ટિ કરવી.

ગાથા-૩૫, ૩૬

૩૫. મઘા, ભરણી, ત્રણે પૂર્વાને ઉગ્ર નક્ષત્રો કહ્યા છે.
૩૬. તેમાં બાહ્ય - અભ્યંતર તપ કરવો. ૩૬૦ તપકર્મ કહેલા છે,
..... ઉગ્ર નક્ષત્રના યોગમાં તે સિવાયના તપ કરવા.

ગાથા-૩૭, ૩૮

૩૭. કૃતિકા અને વિશાખા આ બે ઉષ્ણ નક્ષત્રમાં લેપન અને સીવણ તથા સંથારો - અવગ્રહ ધારણ કરવા.
૩૮. ઉપકરણ, ભાંડાદિ, વિવાદ, અવગ્રહ, વસ્ત્રો ધારણ કરવા. આચાર્ય દ્વારા ઉપકરણ અને વિભાગ કરવા.

ગાથા-૩૯ થી ૪૧

૩૯. ઘનિષ્ઠા, શતભિષા, સ્વાતિ, શ્રવણ, પુનર્વસુ. આ નક્ષત્રોમાં ગુરુસેવા, ચૈત્યપૂજન, સ્વાધ્યાયકરણ કરવા.

આગમસૂત્ર ૩૧, પ્રકીર્ણક-૮ ગણિવિધા

૪૦. વિદ્યાગ્રહણ અને વિરતી કરાવવી.પ્રત, ઉપસ્થાપના, ગણિ તથા વાચકની અનુજ્ઞા કરવી.
૪૧. ગણસંગ્રહ, શિષ્યદીક્ષા અને ગણાવરણદેક થકી સંગ્રહ અને અવગ્રહ કરવો.

ગાથા-૪૨ થી ૪૪

૪૨. બવ, બાલવ, કોલવ, સ્ત્રીલોચન, ગર-આદિ, વણિજ, વિષ્ટી, એ શુક્લ પક્ષના નિશાદિ કરાવો છે.
૪૩. શકુનિ, ચતુષ્પાદ, નાગ, કિંસ્તુદન એ ધ્રુવ કરાવો છે. કૃષ્ણ ચૌદશની રાત્રિના શકુનિકરણ હોય છે.
૪૪. તિથિને બમણી કરી અંધારી રાત ન ગણતા સાત વડે ભાગ કરતા જે શેષ ભાગ રહે તે કરાવ.
..... સામાન્ય વ્યવહારમાં એક તિથિના બે કરાવ કહ્યા છે.

ગાથા-૪૫, ૪૬

૪૫. બવ, બાલવ, કૌલવ, વણિજ, નાગ, ચતુષ્પાદ. આ કરાવોમાં શિષ્યની દીક્ષા કરવી.
૪૬. બવમાં પ્રત ઉપસ્થાપન, ગણિ-વાચકની અનુજ્ઞા કરવી.
..... શકુનિ અને વિષ્ટિ કરાવમાં અનશન કરવું.

ગાથા-૪૭, ૪૮

૪૭. ગુરુ, શુક્ર અને સોમ દિવસોમાં શૈક્ષ નિષ્ક્રમણ, પ્રત ઉપસ્થાપન અને ગણિ-વાચકની અનુજ્ઞા કરવી.
૪૮. રવિ, મંગળ, શનિના દિવસમાં મૂળગુણ – ઉત્તરગુણ, તપકર્મ અને પાદપોષગમન કરવું.

ગાથા-૪૯ થી ૫૫

૪૯. રૂઢ વગેરે મુહૂર્તો ૯૬-અંગુલ છાયા પ્રમાણ છે.
૫૦. ૬૦ અંગુલ છાયાએ શ્રેય, બારે મિત્ર છે. છ અંગુલે આરભટ, પાંચ અંગુલે સૌમિત્ર, ચારે વાચવ્ય, બે અંગુલે સુપ્રતિત મુહૂર્ત થાય છે, એ પ્રમાણે જાણ.
૫૧. મધ્યાહ્ન સ્થિતે પરિમંડલ મુહૂર્ત થાય છે.
૫૨. બે અંગુલે રોહણ, ચાર અંગુલ છાયા એ પુનર્બલ મુહૂર્ત થાય છે. પાંચ અંગુલ છાયાએ વિજય મુહૂર્ત છે.
૫૩. છ એ નૈર્ઘર્ત થાય, બાર અંગુલ છાયાએ વરુણ, ૬૦ અંગુલે અધર્મ અને ક્ષીપ મુહૂર્ત થાય છે.
૫૪. ૯૬ અંગુલ છાયા પ્રમાણે એ રાત્રિ-દિવસના મુહૂર્ત કહ્યા.
૫૫. દિવસ મુહૂર્ત ગતિ વડે છાયાનું પ્રમાણ જાણવું.

ગાથા-૫૬ થી ૫૮

૫૬. મિત્ર, નંદ, સુસ્થિત, અભિજિત, ચંદ્ર, વારુણ, અગ્નિવેશ્ય, ઈશાન, આનંદ અને વિજય.
૫૭. આ મુહૂર્ત યોગમાં શિષ્ય દીક્ષા, પ્રત ઉપસ્થાપના અને ગણિવાચકની અનુજ્ઞા કરવી.
૫૮. બંભ, વલય, વાયુ, વૃષભ અને વરુણ મુહૂર્ત-યોગમાં મોક્ષ-ઉત્તમાર્થને માટે પાદપોષગમન અનશન કરવું.

ગાથા-૫૯ થી ૬૪

૫૯. પુંનામધેય શકુનોમાં શિષ્ય દીક્ષા કરવી.
..... સ્ત્રી નામી શકુનોમાં વિદ્વાનો સમાધિ સાધે.
૬૦. નપુંસક શકુનોમાં સર્વે કર્મોનું વર્જન કરવું.
..... વ્યામિશ્ર નિમિત્તોમાં સર્વે આરંભો વર્જવા.
૬૧. તિર્યંચ બોલે ત્યારે માર્ગ ગમન કરવું.
..... પુષ્પફલિત વૃક્ષ જુએ તો સ્વાધ્યાય ક્રિયા કરવી.
૬૨. વૃક્ષની ડાળ ફૂટવાના અવાજે શિલ્પની ઉપસ્થાપના કરવી.

૬૩. આકાશે ગડગડાટીમાં ઉત્તમાર્થ સાધના કરવી.
..... બિલમૂલના અવાજથી સ્થાનને ગ્રહણ કરવું.
૬૪. વજ્રના ઉત્પાતના શુકન થાય તો મરણ થાય.
..... પ્રકાશ શકુનોમાં હર્ષ અને સંતોષ વિકુર્વવો.

ગાથા-૬૪ થી ૬૮

૬૪. ચલ રાશિ લગ્નમાં શિષ્ય દીક્ષા કરવી.
૬૫. સ્થિર રાશિ લગ્નમાં વ્રત ઉપસ્થાપના અને શ્રુતસ્કંધની અનુજ્ઞા, ઉદ્દેશ અને સમુદ્દેશ કરવા.
૬૬. દ્વિરાશિ લગ્નમાં મૂળગુણ-ઉત્તરગુણ શિક્ષા આપવી.
૬૭. ખૂણા દિશા લગ્નમાં ઉત્તમાર્થ સાધવો. એ પ્રમાણે લગ્નબળ જાણવું
૬૮. અને દિશા તથા ખૂણા વિશે સંશય ન કરવો.

ગાથા-૬૯ થી ૭૧

૬૯. સૌમ્ય ગ્રહ લગ્નમાં હોય ત્યારે શિષ્ય દીક્ષા-કરવી.
..... ક્રૂર ગ્રહ લગ્નમાં હોય ત્યારે ઉત્તમાર્થ સાધવો.
૭૦. રાહુ કે કેતુ લગ્નમાં હોય ત્યારે સર્વ કર્મો વર્જવા.
૭૧. પ્રશસ્ત લગ્નોમાં પ્રશસ્ત કાર્યો કરવા, અપ્રશસ્ત લગ્નોમાં સર્વે કાર્યો વર્જવા, જિનેશ્વર ભાષિત ગ્રહોના લગ્નો જાણવા જોઈએ.

ગાથા-૭૨

- નિમિત્તો નષ્ટ થતા નથી, ઋષિભાષિત મિથ્યા થતું નથી.
દુર્દિષ્ટ નિમિત્તો વડે વ્યવહાર નાશ પામે છે અને સુદષ્ટ નિમિત્તો વડે વ્યવહાર નાશ પામતો નથી.

ગાથા-૭૩ થી ૭૯

૭૩. જે ઉત્પાતિકી ભાષા, જે બાળકો બોલે તે ભાષા, સ્ત્રીઓ જે બોલે તે ભાષા, તેનો વ્યતિક્રમ નથી.
૭૪. તે જાત વડે તે જાતનું, તે સરખા વડે સરખું, તદ્વૃપથી તાદ્રપ્ય અને સદશથી સદશ નિર્દેશ થાય છે.
૭૫. સ્ત્રી-પુરુષના નિમિત્તોમાં શિષ્ય દીક્ષા કરવી.
..... નપુંસક નિમિત્તોમાં સર્વે કાર્યો વર્જવા.
૭૬. વ્યામિશ્ર નિમિત્તોમાં સર્વ આરંભ વર્જવો.
૭૭. નિમિત્તો કૃત્રિમ નથી, નિમિત્તો ભાવિને દર્શાવે છે, જેના વડે સિદ્ધપુરુષો નિમિત્ત-ઉત્પત્ત લક્ષણ જાણે છે.
૭૮. પ્રશસ્ત-દંઢ અને બળવાન નિમિત્તોમાં શિલ્પ દીક્ષા, વ્રત સ્થાપના, ગણ સંગ્રહ કરવો,
૭૯. ગણધર સ્થાપના કરવી. શ્રુતસ્કંધ અને ગણિ-વાચકની અનુજ્ઞા કરવી.

ગાથા-૮૦, ૮૧

૮૦. અપ્રશસ્ત, નિર્બળ અને શિથિલ નિમિત્તોમાં સર્વ કાર્યો વર્જવા અને આત્મ સાધના કરવી.
૮૧. પ્રશસ્ત નિમિત્તોમાં હંમેશાં પ્રશસ્ત કાર્યો આરંભવા.
..... અપ્રશસ્ત નિમિત્તોમાં સર્વે કાર્યો વર્જવા.

ગાથા-૮૨ થી ૮૪

૮૨. દિવસ કરતાં તિથિ બળવાન છે.
..... તિથિ કરતાં નક્ષત્ર બળવાન છે.

..... નક્ષત્ર કરતા કરણ બળવાન છે
૮૩. કરણથી ગ્રહદિન બળવાન છે.
..... ગ્રહદિનથી મુહૂર્ત બળવાન છે.
..... મુહૂર્તથી શકુન બળવાન છે.
૮૪. શકુનથી લગ્ન બળવાન છે.
..... તેના કરતા નિમિત્ત પ્રધાન છે,
..... વિલગ્ન નિમિત્તથી નિમિત્ત બળ ઉત્તમ છે,
નિમિત્ત પ્રધાન છે. નિમિત્તથી બળવાન આ લોકમાં કશુંયે નથી.

ગાથા-૮૫

આ રીતે સંક્ષેપથી બળ-નિર્બળ વિધિ સુવિહિત દ્વારા કહેવાઈ છે. જે અનુયોગ જ્ઞાન ગ્રાહ્ય છે અને તે અપ્રમત્તપણે જાણવી જોઈએ.

ગણિવિધા- પ્રકીર્ણક સૂત્ર-૮ નો
મુનિ દીપરત્નસાગરે કરેલ અનુવાદ પૂર્ણ

મુનિશ્રી દીપરત્નસાગરજીના પ્રકાશનો-4 [603+DVD] 1,36,000 આ પ્રકાશન પૂર્વેના કુલ પ્રકાશનો- 603, તેના કુલ પૃષ્ઠો 1,08,070			
[૧]	મૂલ આગમ સાહિત્ય મૂળ આગમ ૩ પ્રકાશનોમાં 147 પુસ્તકોમાં નીચે પ્રમાણે કુલ 07850 પૃષ્ઠોમાં છે	147	07850
1	આગમ સુત્તાણિ-મૂલં Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 49 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 3510 છે		
2	આગમ સુત્તાણિ-મૂલં Net. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 45 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2810 છે		
3	આગમ સુત્તાણિ-મંજૂષા Net. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 53 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 1530 છે		
[૨]	આગમ અનુવાદ સાહિત્ય આગમ ભાવાનુવાદ 5 પ્રકાશનોમાં 165 પુસ્તકોમાં નીચે પ્રમાણે કુલ 20150 પૃષ્ઠોમાં છે	165	20050
1	આગમ સૂત્ર-ગુજરાતી અનુવાદ-મૂલ Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 47 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 3400 છે		
2	આગમ સૂત્ર-હિન્દી અનુવાદ Net. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 47 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2800 છે		
3	આગમ સૂત્ર-ઇંગ્લિશ અનુવાદ Net. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 11 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 400 છે		
4	આગમ સૂત્ર-ગુજરાતી અનુવાદ-સટીક Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 48 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 10340 છે		
5	આગમ સૂત્ર-હિન્દી અનુવાદ Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 12 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 3110 છે		
[૩]	આગમ વિવેચન સાહિત્ય આગમ વિવેચન 7 પ્રકાશનોમાં 171 પુસ્તકોમાં નીચે પ્રમાણે કુલ 60900 પૃષ્ઠોમાં છે	171	60900
1	આગમ સૂત્ર-સટીક Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 46 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 13800 છે		
2	આગમ મૂલં એવં વૃત્તિ-1 Net. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 51 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 17990 છે		
3	આગમ મૂલં એવં વૃત્તિ-2 Net. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 9 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2560 છે		

મુનિશ્રી દીપરત્નસાગરજીના પ્રકાશનો-4 [603+DVD] 1,36,000 આ પ્રકાશન પૂર્વેના કુલ પ્રકાશનો- 603, તેના કુલ પૃષ્ઠો 1,08,070			
4	આગમ ચૂર્ણિ સાહિત્ય Net. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 9 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2670 છે		
5	સર્વત્તિક આગમ સૂત્રાણિ-1 Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 40 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 18460 છે		
6	સર્વત્તિક આગમ સૂત્રાણિ-2 Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 8 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2660 છે		
7	સર્વત્તિક આગમ સૂત્રાણિ Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 8 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2760 છે		
[૪]	આગમ કોષ સાહિત્ય આગમ કોષ સાહિત્ય 5 પ્રકાશનોમાં 16 પુસ્તકોમાં નીચે પ્રમાણે કુલ 5190 પૃષ્ઠોમાં છે	16	05190
1	આગમ સદ્દકોસો Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 4 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2100 છે		
2	આગમ નામ વ કહા-કોસો Printed. આ સંપુટમાં અમારા 1 પ્રકાશન છે, જેના કુલ પાના આશરે 210 છે		
3	આગમ સાગર કોષ: Net. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 5 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 1130 છે		
4	આગમ શબ્દાદિ સંગ્રહ [પ્રાં સં ગું] Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 4 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 1250 છે		
5	આગમ બૃહત્ નામ કોષ: [પ્રાં સં ગું નામ પરિચય] Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 2 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 500 છે		
[૫]	આગમ અન્ય સાહિત્ય આગમ અન્ય સાહિત્ય 3 પ્રકાશનોમાં 9 પુસ્તકોમાં કુલ 1590 પૃષ્ઠોમાં છે	10	03220
1	આગમ કથાનુયોગ Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 6 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2170 છે		
2	આગમ સંબંધી સાહિત્ય Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 2 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 870 છે		
3	ઋષિભાષિત સૂત્રાણિ Printed. આ સંપુટમાં અમારા 1 પ્રકાશન છે, જેના કુલ પાના આશરે 80 છે		
4	આગમિય સૂક્તાવલી Printed. આ સંપુટમાં અમારા 1 પ્રકાશન છે, જેના કુલ પાના આશરે 100 છે		

મુનિશ્રી દીપરત્નસાગરજીના પ્રકાશનો-4 [603+DVD] 1,36,000 આ પ્રકાશન પૂર્વેના કુલ પ્રકાશનો- 603, તેના કુલ પૃષ્ઠો 1,08,070			
[૬]	આગમ અનુક્રમ સાહિત્ય આગમઅનુક્રમસાહિત્ય ૩ પ્રકાશનોમાં ૯ પુસ્તકોમાં નીચે પ્રમાણે કુલ 1590 પૃષ્ઠોમાં છે	9	01590
1	આગમ વિષયાનુક્રમ-મૂલ Printed. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 2 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 730 છે		
2	આગમ વિષયાનુક્રમ-સટીક Net. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 4 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 430 છે		
3	આગમ સૂત્ર-ગાથા અનુક્રમ Net. આ સંપુટમાં અમારા કુલ 3 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 430 છે		
[૭]	મુનિ દીપરત્નસાગર લિખિત “આગમ સિવાયનું અન્ય સાહિત્ય” આગમેતર સાહિત્ય 12 પ્રકાશનોમાં 84 પુસ્તકોમાં નીચે પ્રમાણે કુલ 9270 પૃષ્ઠોમાં છે	85	09270
1	તત્ત્વાભ્યાસ સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 13 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2090 છે		
2	સૂત્રાભ્યાસ સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 6 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 1480 છે		
3	વ્યાકરણ સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 5 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 1050 છે		
4	વ્યાખ્યાન સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 4 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 1220 છે		
5	જિનભક્તિ સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 9 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 1190 છે		
6	વિધિ સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 4 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 300 છે		
7	આરાધના સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 3 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 430 છે		
8	પરિચય સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 4 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 220 છે		
9	પૂજન સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 2 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 100 છે		

દીપરત્નસાગરજીના પ્રકાશનો-4 [603+DVD] 1,36,000 આ પ્રકાશન પૂર્વેના કુલ પ્રકાશનો- 603, તેના કુલ પૃષ્ઠો 1,08,070			
10	તીર્થંકર સંક્ષિપ્ત દર્શન આ સંપુટમાં અમારા કુલ 25 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 680 છે		
11	પ્રકીર્ણ સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 5 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 290 છે		
12	દીપરત્નસાગરના લઘુશોધ નિબંધ આ સંપુટમાં અમારા કુલ 5 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 220 છે		
મુનિ દીપરત્નસાગરનું સાહિત્ય			
1	મુનિ દીપરત્નસાગરનું આગમ સાહિત્ય [કુલ પુસ્તક 518] તેના કુલ પાના [98,800]		
2	મુનિ દીપરત્નસાગરનું અન્ય સાહિત્ય [કુલ પુસ્તક 85] તેના કુલ પાના [09,270]		
3	મુનિ દીપરત્નસાગર સંકલિત 'તત્ત્વાર્થસૂત્ર'ની વિશિષ્ટ DVD તેના કુલ પાના [27,930]		
અમારા પ્રકાશનો કુલ ૬૦૩ + વિશિષ્ટ DVD કુલ પાના 1,36,000			
અમારું બધું જ સાહિત્ય on-line પણ ઉપલબ્ધ છે અને 5 DVD માં પણ મળી શકે છે			
વેબ સાઈટ:- 1. www.jainelibrary.org 2. deepratnasagar.in ઇમેલ એડ્રેસ:- jainmunideepratnasagar@gmail.com મોબાઈલ 09825967397			
સંપર્ક:- મુનિશ્રી દીપરત્નસાગરજી મહારાજ સાહેબ "પાર્શ્વ વિહાર", જૈન દેરાસરજી, ફોરેસ્ટ રેસ્ટ હાઉસ સામે, કાલાવડ હાઈવે-ટય Post:- ઠેબા, Dis:- જામનગર, ગુજરાત, India. [Pin- 361120]			

નમો નમો નિમ્મલદંસણસ્સ
બાલ બ્રહ્મચારી શ્રી નેમિનાથાય નમઃ
પૂજ્ય આનન્દ-ક્ષમા-લલિત-સુશીલ-સુધર્મસાગર-ગુરૂભ્યો નમઃ

આગમ- ૩૧

ગણિવિદ્યા

આગમસૂત્ર ગુજરાતી ભાવાનુવાદ

વેબ સાઈટ:- (1) www.jainelibrary.org

ઈમેલ એડ્રેસ:- jainmunideepratnasagar@gmail.com

(2) deepratnasagar.in

મોબાઈલ 09825967397